

Blandt blomster

Vi besøger blomsterkunstneren Jan Munch, der giver sit bud på, hvilke blomster og dekorationer, der bliver juledagens helt store hit

AF BIRTHE LAURITSEN
FOTO: RUDDI CHRISTENSEN

Den mest særegne ballast fra blomsterkunstneren Jan Munchs barndomshjem er både tung og opsigtsvækkende.

For – rent ud sagt – hvor normalt er det at tage flere ton sten med sig, når man flytter hjemme fra?

Ifølge Jan Munch er det ganske naturligt, i hvert fald når barndomshjemmet uden for den vestjyske by Bramminge nu blev solgt. Indtil da havde stenene først ligget på markerne og derefter – efter den årlige opsamlings – på det stykke jord, han allerede tidligt i barndommen fik afstukket som sin private have.

Her blev stenene år efter år læsset af, hvorefter han arrangerede dem imellem blomster og små, gravede vandløb og søer.

»Det var min egen verden, hvor kærligheden til blomster og det kreative opstod. Jeg blev opdraget til at se mulighederne, hvilket er den vigtigste ballast for kreativitet,« fortæller han.

Afrikanske planter

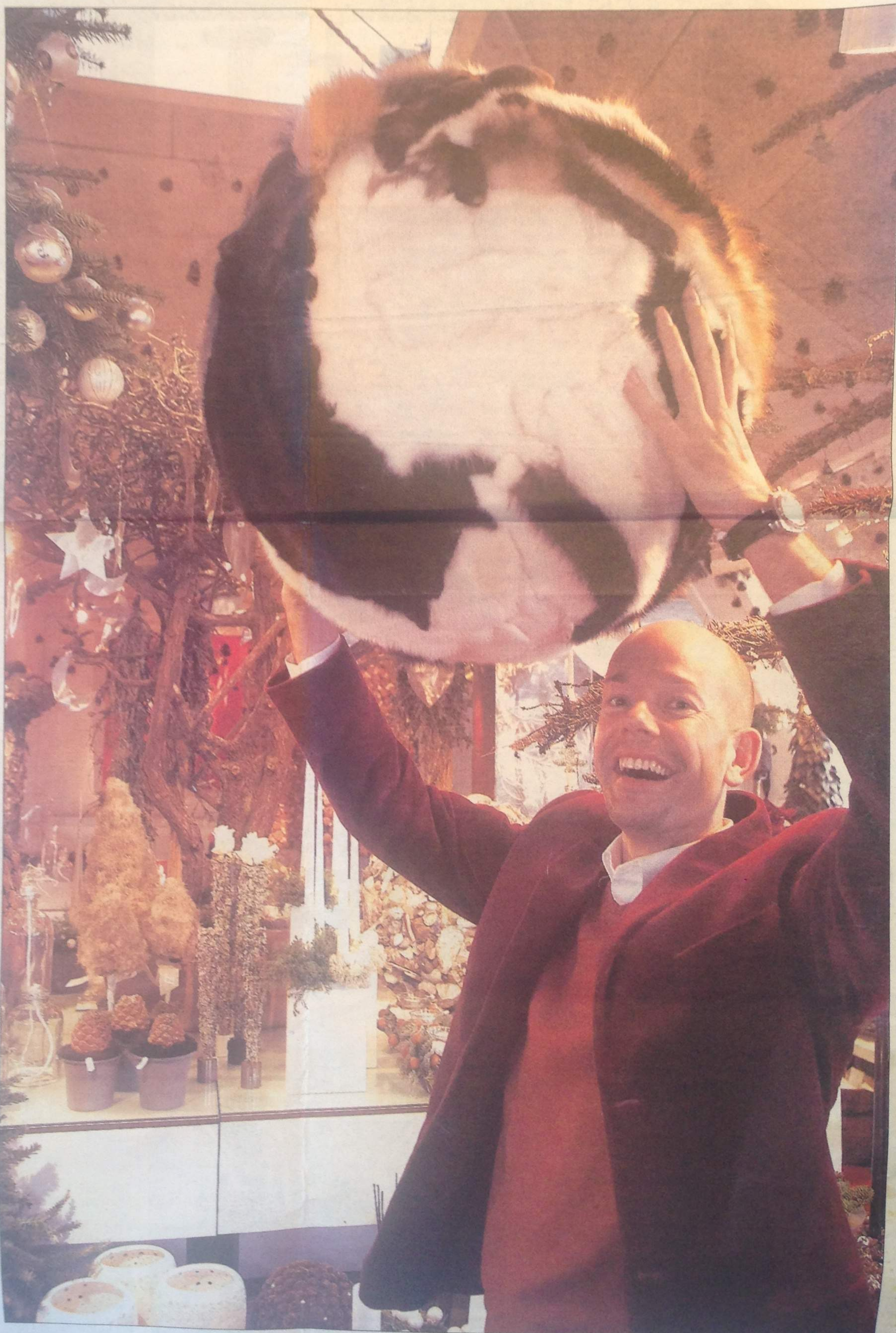
Derfor var stenene heller ikke med i prisen, da forældrene for nogle år siden solgte gården, hvor Jan Munch voksede op. I stedet blev de til et helt lastvognslæs, som blev kørt til hans hjem nær havnen i Middelfart. Her indgår de nu i nye sammenhænge, om end det stadig er havens blomsterbede, der har vundet de fleste. Jan Munch føler, at han har fundet »sit sted«, så der er ingen udsigt til, at stenene skal transporteres til nye steder.

»Middelfart er et ganske centralt udgangspunkt for resten af verden,« mener den jyske blomsterkunstner. For selv om Lillebæltsbroen lige netop adskiller ham fra at være landfast med det øvrige Europa og Asien, så har hans blomsterkunst fortsat rødder i det jyske. I 2001 overtog han således landets ældste blomsterforretning, Levison Blomster i Kolding og døbte den om til Munch & Levison.

Her står han nu og skaber blomsterkunst ved hjælp af materialer, der også var moderne i 1930'erne og 1960'erne.

For 70 år siden var tørrede afrikanske planter et hit fra samme butik. Dengang var det første gang, man så disse eksotiske ting i Danmark. I 1960'erne vendte de tilbage, og en af Jan Munchs ansatte, Eva, fortæller, at hun arbejdede med dem, da hun kom i lære i butikken for 27 år siden. Nu gør hun det igen.

Således går moden i ring, og på den led bliver der noget symbolsk over julens helt hotte blomst, alpeviolen. For dens latinske navn, cyklamen, kom-

Det er 13 år siden, Jan Munch begyndte at bruge dyrepels i sine dekorationer.

og marksten

mer i virkeligheden af det græske ord *kyklos*, der betyder cirkel. At ordet formentlig referer til de runde blade, er så en anden sag.

Oprindeligt var det julebegonien, vi tog med til værtinden eller bragte med hjem i forbindelse med julen. Det er godt 100 år siden, den holdt sit indtog. Senere stødte julestjernen til – først i naturens julede farve, men senere både i hvid, lyserød, laksefarvet og lilla. Farven afhæng blandt andet af bestrålingen i Kissis dæverende atomreaktor.

Cyklamen-boom

Her kunne blomstens arvegenskaber påvirkes i et rekordtempo, som birne ikke kunne hamle op med. Og derved kunne man skabe mutationer – nye farver og typer – som man i naturen kunne vente i al evighed på.

Men selv om metoden også skabte nye farver og arter inden for julens oprindelige blomst, begonien, så har det ikke været nok til at fastholde hverken den eller julestjernen som alle danskernes foretrukne i december.

»Selvfolgelig påvirker måden at indrette sig på også valget af juleblomster. Når vi gerne vil bo enkelt, skal blomsterne matche denne trend,« siger Jan Munch, som på den konto har oplevet et boom i interessen for alpeviolen, cyklamen.

Det græder ikke kan herhjemme, men også i landene omkring os. Således var han i oktober i London for at hjælpe en kollega med at udsmykke den norske konges residens og det norske kongeskib i forbindelse med kong Harald og dronning Sonjas officielle besøg.

Udsmykningen bestod af pink og violette alpeviol.

Der er også langt fra tidligere juledekorationer, hvor lys, gran, kunstige bær og en slejfe var stukket i en klump ler. I dag skal julens hotte dekorationer være grovere, mere rustikke.

Udgået træ fra Fano

I sin butik har Jan Munch pyntet et udgået træ, fundet på Fano, med solstjerner og andet glitter under de tusinde grankogler, der hænger ned fra det pyramideformede loft.

Det er nemlig ikke spor trendy at hente en hel granskov ind i julens dekorationer. Grankvistene er blevet afløst af mosbegroede grene, og har de ikke mos fra naturens hånd, kan en limistol gøre underværker.

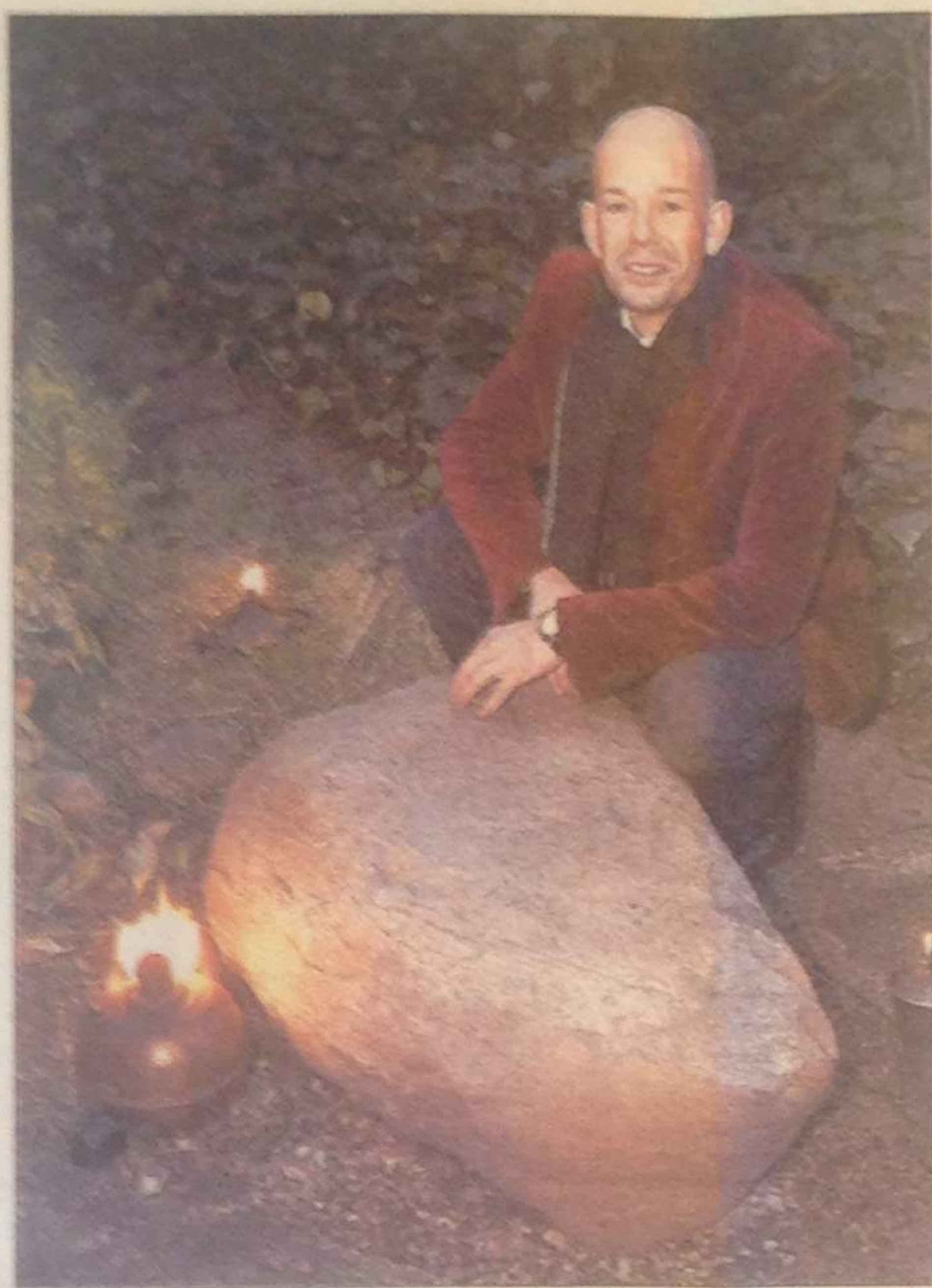
Dyrepels er tilsvarende et materiale, der kan være med til at understrege det nutidige i en juledekoration.

Faktisk lancerede Jan Munch den idé allerede for 13 år siden. Men tiden var endnu ikke moden, så det er først nu, den har fundet grobund også uden for hans blomsterværksted i Kolding.

At han blev blomsterkunstner – med både Kongehuset og Det Kongelige Teater på sin referenceliste – er i øvrigt lidt af en tilfældighed. Oprindeligt ville han være anlægsgartner, men et feriejob i Legolands binderi-afdeling afslørede hans talent inden for det dekorative, og da han under uddannelsen på Gartnerteknisk Skole havde været i praktik i et plantecenter, var han overbevist om mulighederne.

Han blev uddannet hos Levison Blomster, der i slutningen af 1900-tallet vist nok det eneste sted, hvor

Jan Munch ved en af barndommens sten, som han fik fragtet fra Bramminge til Middelfart.

man kunne finde et større udvalg af Kamelia. Bagefter blev han ansat på Sallingsund Færgetro, hvorfra han havde rig mulighed for afstikkere til resten af verden. Han blev også opdaget af hoffet og hentet til Fredensborg for at hjælpe med udsmykning i forbindelse med blandt andet Bill Clintons og den jordanske konges besøg.

Finland er unik

Et par år hos den københavnske mester, Erik Buch, bragte Det Kongelige Teater på arbejdslisten. Han nåede også omkring Hvedholm Slot på Fyn for overtagelsen af lærstedet i Kolding.

I den forløbne weekend var Jan Munch i Finlands hovedstad Helsinki. Andre gange er turen gået til Ungarn, Frankrig, England, Holland og andre af de lande, hvor det kan være godt at finde inspiration til, hvor

moden er på vej. For selv om mange måske ikke opfatter Helsinki som toneangivende inden for moden, så er virkeligheden en anden.

»Inden for design og kunst er Finland helt unik. Her kan man for alvor få et bud på, hvad der rører sig,« siger han.

De mange indtryk skal nu bearbejdes til danske detaljer i udsmykningen af vores hjem.

Når julen er overstået, får de for alvor selskab af pottedplanter. Her bliver kaktus til det store hit. Eller som Jan Munch udtrykker det: »Kaktus bliver helt vildt.«

Endnu vil vi dog ikke helt slippe orkideerne, selv om de i stigende omfang vil få selskab af de forskellige typer hoye, voksblomst, og svigermors skarpe tunge. Den sidste er blevet populær på grund af den enkelte plantes skulpturelle effekt.

Men selv om Jan Munch hele tiden

Trendy juledekorationer er rustikke og gerne tilsat dyrepels. Her er kogler blandet med minkpels.

Eksotiske frøstande er igen blevet populære i julens dekorationer.

forsøger at fange nye tendenser – og i mange tilfælde selv skabe dem – så skal man ikke pille for meget ved hans helt private jul. For selv om hans hjem ikke er dramatisk julepyntet, så skal der være adventskrans, en rigtig gammeldags krans af gran med fire lys og fede bånd fra Schweiz.

Råd til stearinlys

Det var også mere sådan, myndighederne i Alsace i 1500-tallet mente, at adventstiden skulle markeres. I hvert fald meddelte de, tilskyndet af kirken, at enhver, der majede hjemmene ud i julen, ville blive straffet efter loven. Og med udtrykket »maje ud« hentydede de til kulørte juledekorationer.

Men det er for længst fortid. Nu føl-

ger juledekorationerne moden, uanset om den – som i år – også dikterer sorte lys. På den led er der sket en markant ændring, siden danskerne for alvor tog juledekorationerne til sig efter Anden Verdenskrig.

Ifølge Dansk Folkemindesamling havde den brede befolkning i 1950'erne nået en velstand, så der var råd til stearinlys til adventskransen. Man behøvede ikke længere at følge ugebladernes råd fra 1940'erne: At bruge fire af de dyre lys fra juletræet til kransen for på den måde at spare.

I dag er både lysene og fantasien sluppet helt fri. Om end det hele fortsat er fast forankret i århundrede gamle traditioner.